

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ  
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ

*Кафедра психології та соціальної роботи*

СИЛАБУС  
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВПППБ 2.7.1. «ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ»**

ДЛЯ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ  
денної та заочної форм навчання

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА  
«ПСИХОЛОГІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»  
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

Курс	II	
Семестр	3-й	
Вид контролю	іспит	
Кількість годин / кредитів	120 год. / 4 кредити	
з них:	д. ф. н.	з. ф. н.
<i>лекції</i>	40 год.	8 год.
<i>практичні</i>	–	–
<i>семінарські</i>	32 год.	4 год.
<i>індивідуальні завдання</i>	20 год.	20 год.
<i>самостійна робота</i>	28 год.	88 год.
Викладач	Зелінська Ярослава Цезарівна к.п.с.н., доцент	
Email:	zelinskaya.yaroslava@gmail.com	
Консультації	ВТ, СР – 14 <sup>00</sup> –16 <sup>00</sup>	

## 1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

**Предметом вивчення** навчальної дисципліни є психологічні механізми життєдіяльності, поведінки, розвитку, виховання особистості.

### **Міждисциплінарні зв'язки.**

Програма курсу ґрунтується на знаннях, отриманих студентами в ході освоєння курсів «Психофізіологія», «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Психодіагностика».

Сформована система знань є необхідною для засвоєння змісту «Філософії психології», «Патопсихології», «Диференціальної психології» та ін.

**Мета дисципліни:** отримання студентами системних знань про основні поняття та категорії психології особистості в традиційних, нових та новітніх теоріях зарубіжної та вітчизняної психології, засвоєння атрибутивних характеристик особистості.

**Основні завдання вивчення дисципліни** полягають в теоретичній та практичній підготовці студентів з питань:

- засвоєння теоретико-методологічних положень, які розкривають основи багатовекторного аналізу психології особистості;
- формування всебічних і глибоких знань про індивідуальні особливості людини, про внутрішню регуляцію її діяльності, про теоретичні підходи до розуміння структури особистості й закономірності її розвитку;
- засвоєння основних методів, прийомів та психотехнік психології особистості.

## 2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен набути такі компетентності:

### **Загальні компетентності**

#### ***Інструментальні компетентності:***

- здатність до формування світогляду, розвитку людського буття, суспільства і природи, духовної культури;
- здатність до саморегуляції та здорового способу життя;
- здатність працювати з інформацією у бібліотеці та в Інтернеті.

#### ***Міжособистісні компетентності:***

- здатність здійснювати комунікаційну діяльність;
- позитивне толерантне ставлення до несхожості та інших культур;
- здатність до критики та самокритики;
- міжособистісна взаємодія (робота в команді).

#### ***Системні компетентності:***

- здатність працювати самостійно і автономно;
- здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості;
- здатність виконувати професійну діяльність у відповідності до стандартів якості;
- здатність до формування культури мислення, її сприймання;
- здатність до навчання;
- здатність формувати нові ідеї (креативність).

### **Фахові компетентності**

#### ***Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:***

- основні поняття та категорії психології особистості;
- рушійні сили та умови розвитку особистості;
- закономірності психологічного розвитку особистості в онтогенезі;
- психологічні теорії особистості;
- психологічні підходи до розуміння структури особистості й закономірності її розвитку;
- психодіагностичний інструментарій дослідження психічних процесів, властивостей і станів людини як цілісної індивідуальності;
- актуальні проблеми й досягнення в психології особистості.

***вміти:***

- застосовувати методологію системного підходу до розгляду особистості;
- аналізувати теоретичні підходи до вивчення людини;
- виявляти закономірності становлення й розвитку особистості;
- аналізувати та оцінювати компоненти структури особистості;
- аналізувати та оцінювати місце й роль процесів самопізнання в психічному розвитку особистості;
- застосовувати методи та процедури дослідження ясності Я-концепції, самоактуалізації, самоефективності, внутрішніх ресурсів, самооцінки особистості;
- виявляти внутрішні та зовнішні психічні ресурси особистості;
- використовувати отримані знання як методологію системного підходу до розгляду особистості.

### 3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Підготовка студентів з курсу «Психологія особистості» потребує використання активних форм навчання, які наближують навчальний процес до реальних професійних ситуацій.

Для активізації процесу навчання студентів у ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ **на лекціях** чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

✓ **на семінарських заняттях** обговорюються основні проблеми теми; проводяться дискусії, спрямовані на поглиблення, розширення, деталізацію і закріплення теоретичного матеріалу, які сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів, формуванню самостійності суджень, умінню відстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів та сприяють оволодінню фундаментальними знаннями, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання, оволодіти культурою толерантності.

✓ **самостійну роботу студента** викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

**Структура навчальної дисципліни**  
**для студентів денної форми навчання**

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	денна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Індивід. робота
120	40	32	–	28	20	
<b>Модуль I</b>						
<b>Змістовий модуль 1. Основи психології особистості</b>						
<b>Тема 1.</b> Предмет, методологічні основи та завдання психології особистості	6	2	2	–	2	–
<b>Тема 2.</b> Підходи до структури особистості	8	4	2	–	2	–
<b>Тема 3.</b> Наукове дослідження особистості	10	4	4	–	2	–
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>	<b>24</b>	<b>10</b>	<b>8</b>	<b>–</b>	<b>6</b>	<b>–</b>
<b>Змістовий модуль 2. Психологічні теорії особистості</b>						
<b>Тема 4.</b> Психодинамічні теорії особистості.	6	2	–	–	4	–
<b>Тема 5.</b> Теорії особистості в інших напрямках.	10	4	4	–	2	–
<b>Тема 6.</b> Особистість у радянській та вітчизняній психології	10	4	4	–	2	–
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>	<b>26</b>	<b>10</b>	<b>8</b>	<b>–</b>	<b>8</b>	<b>–</b>
<b>Змістовий модуль 3. Психологічна характеристика особистості</b>						
<b>Тема 7.</b> Потреби, мотиви та мотивація особистості	8	4	2	–	2	–
<b>Тема 8.</b> Темперамент, здібності та характер особистості	6	2	2	–	2	–
<b>Тема 9.</b> Самосвідомість (Я-концепція) особистості	10	4	4	–	2	–
<b>Разом за змістовим модулем 3</b>	<b>24</b>	<b>10</b>	<b>8</b>	<b>–</b>	<b>6</b>	<b>–</b>
<b>Змістовий модуль 4. Актуальні проблеми психології особистості</b>						
<b>Тема 10.</b> Феномен адаптації в психології особистості	10	4	4	–	2	–
<b>Тема 11.</b> Емоційний світ особистості	10	4	4	–	2	–
<b>Тема 12.</b> Актуалізація внутрішніх ресурсів особистості	6	2	–	–	4	–
<b>Разом за змістовим модулем 4</b>	<b>26</b>	<b>10</b>	<b>8</b>	<b>–</b>	<b>8</b>	<b>–</b>
<b>Усього годин за модулем I</b>	<b>100</b>	<b>40</b>	<b>32</b>	<b>–</b>	<b>28</b>	<b>–</b>
<b>Модуль II</b>						
<b>ІНДЗ</b>	<b>20</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>20</b>
<b>Усього годин:</b>	<b>120</b>	<b>40</b>	<b>32</b>	<b>–</b>	<b>28</b>	<b>20</b>
<b>Підсумковий контроль – іспит</b>						

**Структура навчальної дисципліни**  
**для студентів заочної форми навчання**

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	заочна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Індивід. робота
	120	8	4	–	88	20
<b>Модуль I</b>						
<b>Змістовий модуль 1. Основи психології особистості</b>						
<i>Тема 1.</i> Предмет, методологічні основи та завдання психології особистості	7,5	1	0,5	–	6	–
<i>Тема 2.</i> Підходи до структури особистості	8,5	–	0,5	–	8	–
<i>Тема 3.</i> Наукове дослідження особистості	9	1	–	–	8	–
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>	<b>25</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>22</b>	<b>–</b>
<b>Змістовий модуль 2. Персонологічні теорії особистості</b>						
<i>Тема 4.</i> Психодинамічні теорії особистості.	9	1	–	–	8	–
<i>Тема 5.</i> Теорії особистості в інших напрямках.	7,5	1	0,5	–	6	–
<i>Тема 6.</i> Особистість у радянській та вітчизняній психології	8,5	–	0,5	–	8	–
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>	<b>25</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>22</b>	<b>–</b>
<b>Змістовий модуль 3. Індивідуальність у феноменологічних особистісних вимірах.</b>						
<i>Тема 7.</i> Потреби, мотиви та мотивація особистості	7,5	1	0,5	–	6	–
<i>Тема 8.</i> Темперамент, здібності та характер особистості	8,5	–	0,5	–	8	–
<i>Тема 9.</i> Самосвідомість (Я-концепція) особистості	9	1	–	–	8	–
<b>Разом за змістовим модулем 3</b>	<b>25</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>22</b>	<b>–</b>
<b>Змістовий модуль 4. Актуальні проблеми психології особистості</b>						
<i>Тема 10.</i> Феномен адаптації в психології особистості	7,5	1	0,5	–	6	–
<i>Тема 11.</i> Емоційний світ особистості	9	1	–	–	8	–
<i>Тема 12.</i> Актуалізація внутрішніх ресурсів особистості	8,5	–	0,5	–	8	–
<b>Разом за змістовим модулем 4</b>	<b>25</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>–</b>	<b>22</b>	<b>–</b>
<b>Усього годин за модулем I</b>	<b>100</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>–</b>	<b>88</b>	<b>–</b>
<b>Модуль II</b>						
<b>ІНДЗ</b>	<b>20</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>20</b>
<b>Усього годин:</b>	<b>120</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>–</b>	<b>88</b>	<b>20</b>
<b>Підсумковий контроль – іспит</b>						

## **Методи навчання**

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

### ***Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:***

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів);
- практичні методи (вправи; есе; практичні завдання; спостереження).

### ***Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:***

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії;
- лекції з помилками.

### ***Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:***

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.



## 4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу і складається з двох етапів: поточного та підсумкового.

**Поточний контроль** здійснюється в процесі вивчення дисципліни на семінарських заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

**Об'єктами поточного контролю** знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання індивідуального завдання.

**Об'єктом підсумкового контролю знань** студентів у формі *іспиту* є виконання усних та письмових завдань.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань студентів **денної** форми навчання складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 75 балів, і рейтингу з атестації – 25 балів. Для студентів **заочної** форми навчання відповідно – з рейтингу навчальної роботи – 50 балів, і рейтингу з атестації – 50 балів.

**Розподіл балів, які отримують студенти**

**денної форми навчання**

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест	Сума			
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4			Модульне тестування	ІНДЗ	25	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12				
4	5	4	5	4	5	5	4	5	5	4	5	10	10		
13			14			14			14			10	10		
75															

**Розподіл балів, які отримують студенти**

**заочної форми навчання**

Поточне тестування, самостійна та контрольна робота											Підсумковий тест	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4			50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
50													

**Шкала оцінювання: національна та ECTS**

90-100 балів – **відмінно** (A, відмінно);

82-89 балів – **добре** (B, дуже добре);

75-81 балів – **добре** (C, добре);

68-74 балів – **задовільно** (D, задовільно);

61-67 балів – **задовільно** (E, достатньо);

35-60 балів – **незадовільно** (FX, з можливістю повторного складання);

1-34 балів – **незадовільно** (F, з обов'язковим повторним курсом).

## **Критерії оцінювання**

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в робочій навчальній програмі дисципліни. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті.

### **Критерії оцінювання:**

**«ВІДМІННО»** (А, 90-100 балів) – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% питань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

**«ДОБРЕ»** (В, 82-89 балів, дуже добре; С, 75-81 балів, добре) – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді не менш ніж на 75% питань, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

**«ЗАДОВІЛЬНО»** (D, 68-74 балів, задовільно; E, 61-67 балів, достатньо) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, або на всі питання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача; при цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

**«НЕЗАДОВІЛЬНО»** (FX, 35-60 балів, незадовільно з можливістю повторного складання; F, 1-34 бали з обов'язковим повторним курсом) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі питання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань, загалом має поверхневе уявлення про основний навчальний матеріал, не може ним оперувати.

## 5. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

### ***1. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники закладу вищої освіти зобов'язані:***

- 1) забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання;
- 2) дотримуватись норм педагогічної етики, моралі, поважати людську гідність майбутніх спеціалістів;
- 3) залучати здобувачів освіти до наукової діяльності;
- 4) дотримуватися в освітньому процесі академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти;
- 5) розвивати в осіб, які навчаються в Інституті, самостійність, ініціативу, творчі здібності;
- 6) дотримуватися законів України, статуту та Етичного Кодексу ІПК ДСЗУ, інших нормативно-правових актів.

### ***2. Здобувачі вищої освіти, зобов'язані:***

- 1) дотримуватися вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку Інституту;
- 2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- 3) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
  - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
  - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи, вирішувати задачі та тестові завдання;
  - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
  - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій, розрахунків згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
  - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;

4) дотримуватись академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Інституту.

## 6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Асмолов А.Г. Психология личности: культурно-историческое понимание развития человека: учеб. для вузов / А.Г. Асмолов. – 3-е изд., исправл. и доп. – М.: Смысл: Академия, 2007. – 528 с.
2. Березовська Л.І. Самовиховання та саморегуляція особистості: навч. посібник. / Л.І. Березовська. – К.: Слово, 2011. – 168 с.
3. Варій М.Й. Психологія особистості. [Електронний ресурс]: [навч. посібник для студ. вузів]. / М.Й. Варій. Режим доступу: [www.pidruchniki.ws](http://www.pidruchniki.ws)
4. Васютинський В. Психологічні виміри спільноти: монографія / В. Васютинський. – К.: Золоті ворота, 2010. – 120 с.
5. Забродин Ю.М. Психология личности и управление человеческими ресурсами: учеб.-метод. пособие / Ю.М. Забродин. – М.: Финстатинформ, 2002. – 359 с.
6. Копець Л.В. Психологія особистості: навч. посіб./ Л.В. Копець. – К.: Вид. «Києво-Могилянська академія», 2007. – 406 с.
7. Киричук О.В. Психологічні особливості Я-концепції безробітного: Навч. – метод. посібник / О.В. Киричук, С.О. Тарасюк. – К.: ПІК ДСЗУ, 2012. – 148 с.
8. Ліфарєва Н.В. Психологія особистості: Навч. посіб./ Н.В. Ліфарєва. – К.:ЦУЛ, 2003. – 204 с.
9. Психологія особистості: Словник-довідник /За ред. П.П. Горностая, Титаренко Т.М. – К.: Рута, 2001 – 320 с.
10. Психология личности в трудах отечественных психологов / Сост. Л.В. Куликов. – СПб.: Питер, 2000. – 480 с.
11. Психология личности. Учебное пособие / под ред. Проф. П.Н. Ермакова, проф. В.А. Лабунского. – И.: Эксмо, 2007. – 653с. – (образовательный стандарт).
12. Реан А.А. Психология личности. Социализация, поведение, общение / А.А. Реан. – М.: АСТ; СПб.: ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2007. – 407 с. – (Психология – лучшее).
13. Реан А.А. Психология адаптации личности / А.А. Реан, А.Р. Кудашев, А.А. Баранов. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2008. – 479 с.
14. Савчин М.В. Духовний потенціал людини (Навчальне видання): (Монографія). – Вид. 2-ге, пер., доп. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 508 с.